
CELOBERT

TONI SALA

ESCRITOR

Benvinguda, Jane Goodall

DEMÀ, JANE GOODALL omplirà el Palau de Congressos de Girona. En aquests moments d'humanisme escàs, no m'estranya que ens girem cap a les bèsties, no per renunciar a l'humanisme –com acusen, perversament, els antianimalistes–, sinó al contrari: per reconèixer i aprofitar l'humanisme més enllà de nosaltres mateixos, per trobar-lo on sigui i per expandir-lo, de tan necessitats que n'estem.

Els primatòlegs s'han dedicat a travessar la frontera cada cop més desdibuixada entre animals i persones. La posició dels animals com a pares nostres va situar-la Darwin, però els homes sempre havien tingut divinitats animals. El mestre de Goodall, el paleontòleg i antropòleg Louis Leakey, va intuir que estudiant els grans simis podríem entendre el comportament dels nostres avantpassats de l'Edat de Pedra. Goodall treballava per ell quan va fer el gran descobriment: va veure un ximpanzé que agafava una branca, la posava dintre un formiguer, la treia plena de formigues i se les menjava. Adéu *Homo faber*. Vam deixar de ser l'únic animal que fabrica eines. La resposta de Leakey és famosa: "Ah! Ara haurem de redefinir l'home, o redefinir les eines, o acceptar que els ximpanzés són humans!"

Un dels avantatges de Goodall era la falta de preparació, o corrupció, acadèmica. Tenia una mirada sense prejudicis. El ximpanzé que va descobrir fent servir la branca es deia David Barbagrís, perquè Goodall bateja els ximpanzés, cosa que contravé els límits científics. També s'hi comunica imitant el seu idioma i els seus gestos.

El nostre problema, diu, és que estem "confinats en l'humà"; encara pitjor, som incapaços de veure el món des de la perspectiva d'altres cultures, fins i tot des del punt de vista de l'altre sexe. Al final, és un problema d'empatia. Em sembla que més que d'humanisme, més que de moral, hauríem de parlar de capacitat d'empatia.

I els estudis dels primatòlegs avui van per aquí. Frans de Waal –mireu el nom del seu últim llibre: *Som prou intel·ligents per saber com són d'intel·ligents els animals?*– ha estudiat l'empatia dels simis, com es preocupen pel benestar dels altres, i ha demostrat que els ximpanzés tenen sentit de la justícia. És una manera, també, de descobrir, més enllà de l'home, la seva complexitat paradoxal, ja que un dels estudis més sagnants que va fer Goodall, una de les incursions més esgarrifofes a través de la frontera, va ser el descobriment de les guerres salvatges dels ximpanzés i la capacitat de *desximpanzitzar* –la paraula és seva– l'altre, fins al punt de beure's literalment la sang de l'enemic.